

CARLOS
Ruiz
ZAFÓN

ANGYALI JÁTSZMA

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2016

Első felvonás

A KÁRHOZOTTAK VÁROSA

Íróember nem felejt el, mikor kapott először fizetséget vagy dicséretet egy történetért. Sosem felejt el, mikor érezte először a hiúság édes mérget a vérében, és hitte el, hogy ha tehetség-telensége rejtve marad, az irodalom ábrándja majd fedelet ad a feje fölé, és meleg vacsorát a nap végén, de legfőképp azt, amire elsősorban vágyik: hogy a neve nyomtatásban szerepelhet egy papírfecnin, ami biztos túléli őt. Az író arra ítéltetett, hogy jól emlékezzen e pillanatra, mert már elkárhozott, és a lelkének ára van.

Az én időm egy régi decemberi napon jött el, 1917-ben. Tizenhét éves voltam, és a *La Voz de la Industria* nevű, szebb napokat is látott lapnál dolgoztam, amely egy néhai kénsavgyár hodályszerű épületében tengődött; a falak még javában izzadták a maró gőzt, amely csak ette és ette a bútort, a ruhánkat, a lelkünket, de még a cipőnk talpát is. A szerkesztőség a Pueblo Nuevo-i temető angyal- és kereszterdeje mögött volt, így a sziluettje távolról összevegyült a kriptakéval Barcelona égboltján, amelyet soha nem múló skarlátfekete alkonyszínre festett a kémények és gyárak rengetege.

Azon az estén, amely megváltoztatta az életemet, don Basilio Moragas, az újság főszerkesztő-helyettese röviddel lapzárta előtt behívott a sötét kis helyiségbe, amely a szerkesztőség hátsó traktusában bújt meg, és egyszerre töltötte be az iroda és a szivarszoba funkcióját. Don Basilio kemény arcú, göndör bajuszú ember volt, nem szívelte a finomkodást, és azt a nézetet vallotta, hogy a bőséges határozószavak és a túlzó

melléknevek használata csak ferde hajlamú és vitaminhiányos emberekre jellemző. Ha dagályosságon kapott egy szerkesztőt, három hétig gyászjelentéseket íratott vele. Amennyiben az alany még a tisztítókúra után is visszaesett a rossz szokásba, don Basilio életfogytiglan a háztartási rovatba száműzte. Mindannyian rettegtünk tőle, és ő tudván tudta ezt.

– Engem hívatott, don Basilio? – kérdeztem félve.

A főszerkesztő-helyettes rám sandított. Beljebb merészkedtem a szobába, amely izzadságtól és dohánytól bűzlött, ebben a sorrendben. Don Basilio rám se hederített, csak tovább olvasgatta valamelyik cikket az asztalán, piros ceruzával a kezében. Pár percig javította, azaz ütötte-vágta, ha éppen nem csonkította a szöveget, és közben illetlenségeket dörmögött maga elé, mintha ott se lennék. Tanácstalanul álltam, aztán megláttam egy széket a falnak támasztva, és odaléptem, hogy leüljek.

– Ki mondta, hogy leülhet? – mordult rám don Basilio, fel sem nézve a szövegből.

Azonnal kihúztam magam, és visszatartottam a lélegzeteimet. A főszerkesztő-helyettes sóhajtott, leejtette a piros ceruzát, aztán hátradőlt a fotelben, és úgy nézett rám, mint holmi haszontalan kacatra.

– Martín, maga azt mondta, hogy ír.

Nyeltem egy nagyot, és amikor kinyitottam a számat, csak valami nevenséges hangfoszlány tört fel a torkomból.

– Hát valamennyit, de igazából nem tudom, vagyis hogy hát igen, írok...

– Remélem, jobban megy, mint a beszéd. No és mit ír? Ha megkérdezhetem.

– Bűnügyi történeteket. Tehát olyasmit, hogy...

– Képzelem.

Don Basilio pillantása minden szónál ékebben beszélt. Ha azt mondtam volna, hogy betlehemes szobrocskákat gyűrok friss trágyából, háromszor ekkora sikert aratok. Egy újabb sóhajlás után vállat vont.

– Vidal szerint maga nem is olyan rossz. Sőt kiemelkedő. No persze az itteni felhozatal mellett nem kell sokat küszködnie. De ha Vidal mondja...

Pedro Vidal volt a *La Voz de la Industria* sztárújságírója. Heti egy hírrovatot jegyzett az újságban, az egyetlen, amit érdemes volt elolvasni, és emellett írt egy tucatnyi szerény sikerű regényt, amelyek a Raval negyedbeli gengszterekről és a velük budoárkapcsolatban álló felsőbb osztálybeli hölgyekről szóltak. Vidal mindig kifogástalan selyemöltönyökben és csillogó olasz mokaszinokban járt, úgy viselkedett, mint a teadélutánok legfinomabb gavallérjai; jól fésült szőke haja, ceruzával kihúzott bajsza és könnyed, barátságos mosolya mind-mind olyasvalakiről tanúskodott, aki jól érzi magát a világban és a bőrében. A családja Dél-Amerikában gazdagodott meg a cukorból, aztán hazatérve jót szakítottak abból a zsíros üzletből is, amit Barcelona villamosítása jelentett. Vidal apja, a klán feje, főrésztényese volt az újságnak, don Pedro pedig amolyan privát játszótérként használta a szerkesztőséget, nehogy halálra kelljen unnia magát, ha már szükségből nem kellett egy napot se dolgoznia életében. Nem számított, hogy a lapból ugyanolyan gyorsan folyik el a pénz, mint a város utcáit járó új autókban a benzin; a Vidal dinasztia mostanában bankokat gyűjtött az Ensanchén, és telkeket, amelyeknek mérete felért egy kisebbfajta hercegségével.

Pedro Vidal volt az első, akinek megmutattam a szinte még gyerekefjével papírra vetett írásaimat, amikor még kávéval és cigarettával lótifutiztam a szerkesztőségben. Nem sajnálta rám

az időt, mindig elolvasta, amit adtam, sőt tanácsokkal is ellátott. Idővel elfogadott a kisegítőjének, még azt is megengedte, hogy én gépeljem a szövegeit. Ő mondta, hogy ha valaha megjátszom a sorsom az irodalom orosz rulettjén, szívesen vigyázza az első lépteimet. És ím, hű maradt szavához, mert most ő taszított az újság cerberusának, don Basiliónak a karjaiba.

– Vidal javíthatatlan idealista. Még mindig hisz a meritokráciában, hogy annak kell esélyt adni, aki megérdemli, nem pedig a soron lévő protekciósna. A bőre alatt is pénz van, könnyen játssza a világ lírikusát. Ha nekem századannyim volna, mint amennyi az ő fölöslege, már rég szonettekét írnék, és a kis madárkák a tenyeremből csipegetnének, megrészegülve a jószágomtól és a tehetségemtől.

– Vidal úr nagyszerű ember – tiltakoztam.

– Sokkal több annál. Ő egy szent, mert dacára a maga éhenkórász ábrázatának, hetek óta fájdtja a fejem azzal, hogy milyen tehetséges és szorgalmas a szerkesztőség Benjámija. Tudja, hogy a lelkem mélyén vajszívű vagyok, és még azt is megígérte, hogy ha biztosítom magának a lehetőséget, megajándékoz egy doboz havannával. Márpedig ha Vidal mond valamit, az nekem olyan, mintha maga Mózes szállna alá a hegyről, kezében a kőtáblával, és a kinyilatkoztatás terhével a vállán. Ezért hát, zárszó gyanánt, karácsony lévén, no és hogy az ön kedves jó barátja befogja végre a száját, felajánlok egy diadalmas bemutatkozási lehetőséget, de olyat, ami csak ritkán van.

– Nagyon szépen köszönöm, don Basilio. Ígérem, nem fogja megbánni...

– Ne lovalja bele magát, fiam. Mit is gondol a határozószavak és a melléknevek parttalan és válogatás nélküli használatáról?

– Szégyenletesnek tartom, és úgy vélem, büntetendő cselekmény – feleltem a frissen megtért hívő minden harcos meggyőződésével.

Don Basilio helyeslően bólintott.

– Jól halad, Martín. Világos az értékrendje. A mi szakmánkban az marad talpon, akinek értékrendje van, nem pedig az, akinek elvei. Ez az alap. Na üljön le, és nyissa ki a fülét, mert nem mondom el kétszer.

A helyzet a következő volt. Olyan okoknál fogva, amelyeket don Basilio inkább nem kívánt bővebben részletezni, a vasárnapi kiadás utolsó oldala – hagyományosan a novellák és útleírások helye – üresen maradt lapzárta idejére. Eredetileg egy hazafias, lánglelkűen költői ódát szántak oda, amely a középkori lovagok hősi tetteit taglalta volna, tararím, tararám, a kereszténység védelmében, és körítve mindennel, ami csak erényes e földön, kezdve a Szentfölddel, a Llobregat deltájával bezáróan. Sajnos azonban a szöveg nem érkezett be idejében, vagy inkább ahogy én sejtettem, don Basiliónak tartotta úgy úri kedve, hogy nem publikálja. Hat óránk maradt lapzártaig, és rajtam kívül nem volt senki a közelben, aki betölthette volna az űrt a szépen illusztrált hirdetés mellett, amely halcsontos fűzőt reklámozott az álomszép csipők védelmében, és hadat üzent a hurkáknak. A dilemma arra készítette a szerkesztőséget, hogy öntudatos kiállással kutassa fel az irodalmi tehetséget, bárhol lappangjon is az épületben, így orvosolva a hiányt, és előteremtve a négyhasábnyi, közfigyelemre érdemes cikket a hűséges olvasótábor számára. A már bizonyított tehetségek listája tíz nevet tartalmazott, amelyek közül, természetesen, egyik sem volt azonos az enyémmel.

– Martín barátom, a sors különös szeszélye folytán egyetlen reményteljes ifjú munkatársunk sincs jelen e pillanatban, és

nem is keríthető elő ésszerű időn belül. Nyakunkon a végveszély, ezért úgy döntöttem, magának ajánlom fel a lehetőséget.

– Számíthat rám.

– Én pedig öt flekkre számítok, dupla sorközzel, és hat órán belül, Mr. Edgar Allan Poe. Történetet írjon, ne eszmefuttatást. Ha szentbeszéd kell, éjféle misére megyek. Történetet írjon, amit még nem olvastam, vagy ha igen, írja meg és mesélje el úgy, hogy ne vegyem észre.

Már rohantam volna, de ekkor don Basilio felállt, és az íróasztalt megkerülve odalépett hozzám, aztán a vállamra tette a kezét, amely akkora volt, mint egy üllő, és annyit is nyomott. Csak most, hogy közlőrl láttam, vettem észre, hogy mosolyog a szemem.

– Ha jó a sztori, tíz pesetát fizetek. Ha annál is jobb, és szeretik az olvasók, tovább publikálhat.

– Van valami konkrét utasítás, don Basilio? – kérdeztem.

– Igen. Ne hagyjon cserben.

A következő hat órát önkívületben töltöttem. Ahhoz az asztalhoz telepedtem a szerkesztőség közepén, amely Vidálnak volt fenntartva a kivételes napokra, amikor véletlenül betévedt hozzánk. Az üresen álló terem elmerült a tízezer szivar együttesen szótt füstködében. Csak egy pillanatra hunytam le a szemem, de máris megjelent előttem a kép, a fekete felhőtakaró, amely ráborul az esős városra, és egy férfi, aki véres kézzel, titokzatos pillantással botorkál a sötétben. Nem tudtam, ki ő, és azt sem, hogy ki elől menekül, de a következő hat órára ő lett a legjobb barátom. Papírt fűztem az írógépbe, és haladék nélkül kisajtoltam, ami bennem volt. Minden szóért, minden mondatért, minden kifejezésért, minden képért és minden betűért úgy küzdöttem, mintha az utolsók lennének,

amelyeket leírok. Minden sort úgy vettem papírra, és úgy alkottam újra, mintha az életem függne tőle, aztán megint újraírtam. Nem volt más társam, mint a billentyűk szüntelen kopogása, amelynek visszhangját elnyelte a félhomályos terem és a nagy falóra, amely egyre csak apasztotta a hajnalig hátralévő percekét.

Majdnem hat óra volt már, amikor az utolsó flekket is kirántottam a gépből, és kimerülten sóhajtottam fel, úgy éreztem, mintha darázs-fészek zsongna a fejemben. Már hallottam is don Basilio lépteit, aki az imént tért magához legutóbbi szigorúan kimért szunyókálásából, és ráérősen közeledett. Fogtam a papírlapokat, és átnyújtottam neki, de nem mertem a szemébe nézni. Don Basilio leült a szomszédos asztalhoz, és meggyújtotta a lámpát. Pillantása minden érzelmnyilvánítás nélkül szántotta végig a szöveget fentről le, aztán vissza. Végül letette a szivart az asztal szélére, rám nézett, és felolvasta az első sort.

„Az éj leszáll a városra, és az utcákon úgy terjeng a puszkapor szaga, mint egy elátkozott lehelet.”

Don Basilio lapos pillantást vetett rám, mire én egy akkora mosoly fedezéke mögé bújtam, ami az egész fogsoromat látni engedte. Nem mondott többet, csak felállt és kiment, kezében a novellámmal. Néztem, ahogy eljut a szobája ajtajáig, majd becsukja maga mögött. Kővé meredtem, nem tudtam eldönteni, hogy futásnak eredjek, vagy inkább megvárjam a halálos ítéletet. Tíz perc múlva, amit én inkább tíz évnek éreztem, kinyílt a főszerkesztő-helyettes ajtaja, és don Basilio öblös hangja megrengette az egész házat.

– Martín! Jöjjön be, legyen szíves!

Olyan lassan vánszorogtam el odáig, ahogy csak tudtam, és minden lépéssel erősebb húztam magam néhány centivel, míg

végül nem maradt más hátra, mint hogy bedugjam a fejem az ajtón, és nagyra nyissam a szemem. Don Basilio, kezében a rettegett piros írónnal, hűvösen nézett rám. Nyelni szerettem volna, de kiszáradt a szám. Don Basilio visszaadta a papírlapokat. Elvettem, és a lehető leggyorsabban indultam vissza az ajtó felé, azt hajtogattam magamban, hogy a Colon Szálloda halljában mindig van hely egy új cipőpucolónak.

– Vigye le a nyomdába, és szedesse ki – szólalt meg a hátam mögül.

Visszafordultam; azt hittem, kegyetlen tréfát űznek velem. Don Basilio kihúzta az asztalfiókot, pénzt vett ki belőle, és leszámolt tíz pesetát.

– Ez a magáé. Javaslom, hogy vegyen belőle egy új öltönyt, mert már négy éve, hogy ugyanebben látom, és még mindig hat számmal nagyobb, mint a mérete. Ha gondolja, menjen Pantaleoni mesterhez az Escudellers utcába, és hivatkozzon rám. Jó bánásmódban lesz része.

– Nagyon köszönöm, don Basilio. Elmegyek.

– És írhatja a következő novellát. Erre már egy hetet adok. De ne higgye, hogy nyugodtan ülhet a babérjain. Talán kevesebb hullát is tehetne bele, a mai olvasó azt szereti, ha szirupos a vége, és győz az emberi lélek nagysága, meg az efféle sületlenségek.

– Igenis, don Basilio.

A főszerkesztő-helyettes bólintott, és kezet nyújtott. Megszorítottam.

– Szép munka, Martín. Hétfőn ott akarom látni Junceda asztalánál, most már a magáé. A hírrovathoz kerül.

– Nem fog csalódní bennem, don Basilio.

– Nem, nem fogok. Előbb vagy utóbb levesz a lábamról. És jól teszi, mert maga nem újságíró, és nem is lesz az soha. De

még nem kész krimiíró, még ha annak hiszi is magát. Maradjon itt egy darabig, és mi megtaníttunk magának néhány hasznos dolgot.

Elfeledkeztem az óvatosságról, és hirtelen olyan hála öntött el, hogy kedvem támadt volna átölelni azt a nagydarab embert. De don Basilio már újfent magára öltötte a szigorú álarcot, és kemény pillantással az ajtóra mutatott.

– Csak semmi jelenet. Csukja be az ajtót maga után. Kifelé. És boldog karácsonyt.

– Boldog karácsonyt.

Hétfőn reggel, amikor a szerkesztőségbe érve odaléptem az első saját íróasztalomhoz, hogy birtokba vehessem, csomagolópapírból készült borítékot találtam rajta, amelyre régi típusú nyomtatott betűkkel írták fel a nevem. Felbontottam. A vasárnapi szám utolsó oldala volt benne az én keretes írással, és egy kis levél, a következő szöveggel:

Ez csak a kezdet. Tíz év múlva már én leszek a tanítvány, és te a mester. Barátod és kollégád, Pedro Vidal.